

הארכת ההכרזה על מצב מיוחד בעורף

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להכרזת שר הביטחון מיום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) על מצב מיוחד בעורף (להלן – ההכרזה) בכל שטח המדינה; להחלטות הממשלה שהתקבלו מעת לעת על הארכת ההכרזה, ובכלל זה ההחלטה האחרונה בנושא, מס' 2810, מיום ב' באדר התשפ"ה (2 במרץ 2025) שהאריכה את תוקפה של ההכרזה תוך צמצומה, כך שתחול רק בחלק משטח המדינה (דרום המדינה, באזורים הסמוכים לרצועת עזה), וכן בהמשך להחלטות ועדת החוץ והביטחון של הכנסת שאישרו מעת לעת את הארכת ההכרזה:

1. מכוח הסמכות לפי סעיף 9ג(א)(1) ו-6) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן – החוק), להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף במתכונת הנוכחית והמצומצמת, כך שתחול רק בשטח המסומן במפה והכולל אזורים בדרום המדינה הסמוכים לרצועת עזה, כמפורט בנספח להחלטה זו, עד ליום א' באייר התשפ"ה (29 באפריל 2025). לקראת תום המועד האמור ייבחן הצורך בהארכה נוספת.
2. לבקש את אישורה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת להארכה האמורה לפי סעיף 9ג(א)(6) לחוק.

נספח – עזר מפת ורשימת היישובים

חלק א': עזר מפת "מצב מיוחד בעורף"



חלק ב': רשימת היישובים המצויים תחת הכרזת "מצב מיוחד בעורף"

רשויות וישובים	אזור הנחייה
<p>שדרות</p> <p>כל ישובי מוא"ז אשכול- אבשלום, אוהד, בארי, בני נצרים, דקל, חולית, יבול, ישע, יתד, כיסופים, כרם שלום, מבטחים, מגן, נווה, ניר יצחק, ניר עוז, נירים, סופה, עין הבשור, עין השלושה, עמיעוז, פרי גן, צוחר, רעים, שדי אברהם, שדה ניצן, שלומית, תלמי אליהו, תלמי יוסף</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז חוף אשקלון- גברעם, זיקים, יד מרדכי, כרמיה, נתיב העשרה</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז שדות נגב- זמרת, כפר מימון, סעד, עלומים, שובה, שוקדה, תושיה, תקומה</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז שער הנגב- אור הנר, איבים, ארז, גבים, יכיני, כפר עזה, מפלסים, נחל עוז, ניר עם</p>	עוטף עזה
<p>אופקים, נתיבות</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז אשכול- אורים, גבולות, צ אלים</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז בני שמעון- ברוש, תאשור, תדהר</p> <p>כל ישובי מוא"ז מרחבים- אשבול, בטחה, גילת, מבועים, מסלול, ניר משה, ניר עקיבא, פדויים, פטיש, פעמי תש"ז, קלחים, רנן, שבי דרום, שדה צבי, תלמי ביל"ן, תפרח, אשל הנשיא</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז שדות נגב- בית הגדי, גבעו לים, זרועה, יושיביה, מעגלים, מלילות, שיבולים, שרשרת</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז שער הנגב- ברור חיל, דורות, רוחמה</p>	מערב הנגב
<p>אשקלון</p> <p>חלק מיישובי מוא"ז חוף אשקלון- באר גנים, בית שקמה, ברכיה, בת הדר, גיאה, הודיה, חלץ, כוכב מיכאל, כפר סילבר, מבקיעים, משען, ניצן א', ניצן ב', ניצנים, ניר ישראל, תלמי יפה</p>	מערב לכיש

דברי הסבר

רקע כללי

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור משולבת מרצועת עזה שכללה ירי טילים לעבר מדינת ישראל וכן חדירת מחבלים ליישובי העוטף והדרום. בעקבות מתקפה זו הכריז שר הביטחון ביום 7 באוקטובר 2023, על מצב מיוחד בעורף על כל שטח המדינה, מכוח סמכותו לפי סעיף 9(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן – החוק). ההכרזה מקנה לגורמים שונים בצה"ל סמכויות בתחום ההתגוננות האזרחית.

הוראות סעיף 9(ב)(3) לחוק קובעות, כי הממשלה רשאית לאשר את הארכת תוקף ההכרזה על "מצב מיוחד בעורף" שניתנה על-ידי שר הביטחון כאמור.

בהתאם להוראות סעיף 9(ב)(3) אישרה הממשלה ביום 8 באוקטובר 2023 בהחלטה מס' 941 להאריך את תוקפה של ההכרזה והודיעה על כך לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 12 באוקטובר 2023 דנה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בתוקפה של ההכרזה והחליטה לאשרה עד ליום 19 באוקטובר 2023.

ביום 18 באוקטובר 2023 התקבלה החלטת הממשלה מס' 968 בדבר הארכת תוקפה של ההכרזה בכל שטח המדינה עד ליום 19 בדצמבר 2023. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה את הארכת ההכרזה מעת לעת. ביום 17 בדצמבר 2023 התקבלה החלטת הממשלה מס' 1150 להמשיך ולהאריך את תוקף ההכרזה בחודש נוסף, עד ליום 19 בינואר 2024 ומאז התקבלו מעת לעת החלטות ממשלה נוספות בדבר הארכת ההכרזה בכל שטח המדינה, בהתבסס על חוות הדעת הביטחוניות ולאור המשך הלחימה וההתפתחויות במלחמת "חרבות ברזל".

בהחלטת הממשלה מס' 1784 מיום 27 במאי 2024 הוחלט להאריך את ההכרזה תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה (אזורים מסוימים בדרום המדינה ובצפונה). בהמשך לכך, בהחלטת הממשלה מס' 2158 מיום 2 בספטמבר 2024, הוחלט על הארכה נוספת של ההכרזה המצומצמת כאמור, וזאת עד ליום 4 בנובמבר 2024. החלטה זו אושרה בידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

לאור ההתפתחויות ביטחוניות בזירה הצפונית, ביום 23 בספטמבר 2024 התקבלה החלטת הממשלה מס' 2200 ששינתה את ההכרזה כך שתחול על כל שטח המדינה, וזאת עד ליום 30 בספטמבר 2024.

בהמשך לכך, בשים לב להמשך הלחימה וההתפתחויות שונות בזירות השונות ובהתאם להערכות גורמי הביטחון בדבר ירי תלוי מסלול לעבר אוכלוסייה אזרחית התקבלו החלטות ממשלה נוספות (החלטה מס' 2211 מיום 30 בספטמבר 2024, החלטה מס' 2254 מיום 28 באוקטובר 2024, החלטה מס' 2464 מיום 24 בנובמבר 2024, החלטה מס' 2652 מיום 5 בינואר 2025 והחלטה מס' 2752 מיום 4 בפברואר 2025), שהאריכו את ההכרזה, על כל שטח המדינה, עד ליום 4 במרץ 2025. החלטות אלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהחלטת הממשלה האחרונה מיום 2 במרץ 2025, הוחלט, בשים לב למצב הביטחוני בגזרות השונות, להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה, באזורים בדרום המדינה הסמוכים לרצועת עזה, עד ליום 1 באפריל 2025, בכפוף לאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

עתה, בשים לב למצב הביטחוני בגזרות השונות, ומבצע "עוז וחרב" שהחל ברצועת עזה בחודש מרץ 2025, הסיכון לירי תלול מסלול והאפשרות להתדרדרות מהירה שתחייב ביצוע התאמות מהירות – מוצע כי ההכרזה כאמור תוארך עד ליום 29 באפריל 2025.

יצוין, כי בתקופת ההכרזה מוקנות לגורמי צה"ל, ובעיקר לפיקוד העורף בכובעו כשירות ההתגוננות האזרחית לפי החוק האמור, סמכויות נרחבות להנחיית האוכלוסייה בשטח לגביו נקבעה ההכרזה, לרבות: חובת שהיה במרחב מוגן ונקיטת אמצעי זהירות; הגבלת לימודים; מתן הוראות לארגוני עזר; והנחיות נוספות הנדרשות לשם הצלת הנפש והרכוש.

יובהר, כי סוג ההנחיות הניתנות לאוכלוסייה והמגבלות המוטלות עליה מכוח הסמכויות שבחוק, היקפן ומידתן, נבחנות באופן עיתי בהתאם להערכות המצב ביחס לטיב האיום הנשקף לאוכלוסייה ולהערכת האמצעים שיש לנקוט על מנת למנוע או לצמצם פגיעה בחיי אדם וברכוש.

לפיכך נדרשת החלטה זו של הממשלה.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

מטבע הדברים, להכרזה על מצב מיוחד בעורף יש השלכה כלכלית על המשק, אלא שיש קושי לאמוד אותה.

כאמור, מדובר בהכרזה על אזור מוגבל.

תקציב

לא רלוונטי.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

לא רלוונטי.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

2810 מיום 2 במרץ 2025

2725 מיום 4 בפברואר 2025

2652 מיום 5 בינואר 2025

2464 מיום 24 בנובמבר 2024

2254 מיום 28 באוקטובר 2024

2211 מיום 30 בספטמבר 2024

2200 מיום 23 בספטמבר 2024

2158 מיום 2 בספטמבר 2024

2091 מיום 30 ביולי 2024

1905 מיום 23 ביוני 2024

1784 מיום 27 במאי 2024

1734 מיום 5 במאי 2024

1688 מיום 14 באפריל 2024

1630 מיום 31 במרץ 2024

1462 מיום 27 בפברואר 2024

1374 מיום 4 בפברואר 2024

1257 מיום 14 בינואר 2024

1150 מיום 19 בדצמבר 2024

968 מיום 18 באוקטובר 2023

941 מיום 8 באוקטובר 2023

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות הדעת מצורפת.

סיווגים

תחום פעולה עיקרי - 01 – חוץ וביטחון.

מוגש על ידי שר הביטחון

כ"ח באדר התשפ"ה
28 במרץ 2025



מדינת ישראל
משרד הביטחון
בלמ"ס



היועץ המשפטי למערכת הביטחון

תאריך: כ"ז באדר תשפ"ה
27 במרץ 2025

הנדון: חוות דעת משפטית נלווית להצעה להחלטת ממשלה בעניין הארכת ההכרזה על מצב מיוחד בעורף

נושא ההחלטה:

הארכת ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, במתכונת הנוכחית והמצומצמת, כך שתחול רק באזורים בדרום המדינה הסמוכים לרצועת עזה, עד ליום 29 באפריל 2025.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) החלה מתקפת טרור משולבת מרצועת עזה שכללה ירי טילים לעבר מדינת ישראל וכן חדירת מחבלים ליישובי העוטף והדרום. בעקבות מתקפה זו הכריז שר הביטחון ביום 7 באוקטובר 2023, על מצב מיוחד בעורף על כל שטח המדינה, מכוח סמכותו לפי סעיף 9ג(ב)(1) לחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן – החוק). ההכרזה מקנה לגורמים שונים בצה"ל סמכויות בתחום ההתגוננות האזרחית.

הוראות סעיף 9ג(ב)(3) לחוק קובעות, כי הממשלה רשאית לאשר את הארכת תוקף ההכרזה על "מצב מיוחד בעורף" שניתנה על-ידי שר הביטחון כאמור.

בהתאם להוראות סעיף 9ג(ב)(3) אישרה הממשלה ביום 8 באוקטובר 2023 בהחלטה מס' 941 להאריך את תוקפה של ההכרזה והודיעה על כך לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

ביום 12 באוקטובר 2023 דנה ועדת החוץ והביטחון של הכנסת בתוקפה של ההכרזה והחליטה לאשרה עד ליום 19 באוקטובר 2023.

ביום 18 באוקטובר 2023 התקבלה החלטת הממשלה מס' 968 בדבר הארכת תוקפה של ההכרזה בכל שטח המדינה עד ליום 19 בדצמבר 2023. ועדת החוץ והביטחון של הכנסת אישרה את הארכת ההכרזה מעת לעת. ביום 17 בדצמבר 2023 התקבלה החלטת הממשלה מס' 1150 להמשיך ולהאריך את תוקף ההכרזה בחודש נוסף, עד ליום 19 בינואר 2024 ומאז התקבלו מעת לעת החלטות ממשלה

נוספות בדבר הארכת ההכרזה בכל שטח המדינה, בהתבסס על חוות הדעת הביטחוניות ולאור המשך הלחימה וההתפתחויות במלחמת "חרבות ברזל".

בהחלטת הממשלה מס' 1784 מיום 27 במאי 2024 הוחלט להאריך את ההכרזה תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה (אזורים מסוימים בדרום המדינה ובצפונה). בהמשך לכך, בהחלטת הממשלה מס' 2158 מיום 2 בספטמבר 2024, הוחלט על הארכה נוספת של ההכרזה המצומצמת כאמור, וזאת עד ליום 4 בנובמבר 2024. החלטה זו אושרה בידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

לאור ההתפתחויות הביטחוניות בזירה הצפונית, ביום 23 בספטמבר 2024 התקבלה החלטת הממשלה מס' 2200 ששינתה את ההכרזה כך שתחול על כל שטח המדינה, וזאת עד ליום 30 בספטמבר 2024.

בהמשך לכך, בשים לב להמשך הלחימה וההתפתחויות שונות בזירות השונות ובהתאם להערכות גורמי הביטחון בדבר ירי תלוי מסלול לעבר אוכלוסייה אזרחית התקבלו החלטות ממשלה נוספות (החלטה מס' 2211 מיום 30 בספטמבר 2024, החלטה מס' 2254 מיום 28 באוקטובר 2024, החלטה מס' 2464 מיום 24 בנובמבר 2024, החלטה מס' 2652 מיום 5 בינואר 2025 והחלטה מס' 2752 מיום 4 בפברואר 2025), שהאריכו את ההכרזה, על כל שטח המדינה, עד ליום 4 במרץ 2025. החלטות אלו אושרו מעת לעת על ידי ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

בהחלטת הממשלה האחרונה מיום 2 במרץ 2025, נקבע, בשים לב למצב הביטחוני בגזרות השונות, להאריך את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף עד ליום 1 באפריל 2025, תוך צמצום תחולתה כך שתחול רק בחלק משטח המדינה, באזורים בדרום המדינה הסמוכים לרצועת עזה.

עתה, בשים לב למצב הביטחוני בגזרות השונות, מבצע "עוז וחרב" שהחל ברצועת עזה בחודש מרץ 2025, הסיכון לירי תלול מסלול והאפשרות להתדרדרות מהירה שתחייב ביצוע התאמות מהירות – מוצע כי ההכרזה כאמור תוארך עד ליום 29 באפריל 2025.

יצוין, כי מעת מתן ההכרזה מוקנות לגורמי צה"ל, ובעיקר לפיקוד העורף בכובעו כשירות ההתגוננות האזרחית לפי החוק האמור, סמכויות נרחבות להנחיית האוכלוסייה בשטח לגביו נקבעה ההכרזה, לרבות: חובת שהיה במרחב מוגן ונקיטת אמצעי זהירות; הגבלת לימודים; מתן הוראות לארגוני עזר; והנחיות נוספות הנדרשות לשם הצלת הנפש והרכוש.

יובהר, כי סוג ההנחיות הניתנות לאוכלוסייה והמגבלות המוטלות עליה מכוח הסמכויות שבחוק, היקפן ומידתן, נבחנות באופן עיתי בהתאם להערכות המצב ביחס לטיב האיום הנשקף לאוכלוסייה ולהערכת האמצעים שיש לנקוט על מנת למנוע או לצמצם פגיעה בחיי לקראת מועד פקיעתה של ההחלטה, ייבחן הצורך בהארכתה בכפוף להערכת המצב העדכנית.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרך פתרון:

לעמדת גורמי הביטחון אי הוודאות הטמונה במצב השורר בחזית עזה, מחייב לעת הזו את הארכת ההכרזה, תוך צמצומה לאזורים בדרום המדינה. זאת, על מנת לאפשר לפיקוד העורף להמשיך ולתת הנחיות התגוננות לאוכלוסייה הנדרשות על מנת להגן על העורף. לאור האמור, אין לדעתנו מניעה משפטית בהארכת ההכרזה כך שתמשיך לחול באזורים המבוקשים עד ליום 29 באפריל 2025.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

הגורמים הרלוונטיים בייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים אישרו כי אין מניעה משפטית מלהאריך את ההכרזה כמבוקש.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאשר את ההצעה.

בברכה,

ערן יוסף עו"ד
סגן בכיר ליועצת המשפטית

